

ПЕДАГАГІЧНАЯ ПАНАРАМА: ВОПЫТ ГРОДЗЕНЦАЎ ПА АБНАЎЛЕННІ ВЫХАВАЎЧАЙ СІСТЭМЫ

МАРАЛЬНЫ ЦЭНЗАР — БЕЛАРУСКІ АСЯРОДАК

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Аналіз вопыту ўкаранення сістэмы этнічнага выхавання паказаў, што сістэматычная работа па данай праблеме аказала стаўны ўплыў на маральны клімат калектыву.

У працэсе працы класных кіраўнікоў у абраным кірунку мы падшлі да пытання "Этычнае выхаванне вучняў на аснове народных традыцый". Так паўстаў ідэя распрацаваць індывідуальны школьны план. Першае ўсё выхаванне з таго, што галоўная задача выхавання ў сённяшніх умовах — адроджэнне духоўнасці асобы на аснове культурнай спадчыны, традыцый і гісторыі свайго народа.

Кожны пераказчы-посыл гоніць веру, бо яны не маюць каранёў. Вагатыя традыцыі народа ў сферы маралі. Гэта традыцыі гуманізму, адносін да працы і прыроды, традыцыі нацыянальнай арганізацыі, патрыятызму. Яны — асновы нашай выхавальнай работы.

Мы разумеам ідэю адроджэння беларускай нацыянальнай школы, якая практычна вяртае ў нас беларускую мову, народную педагогіку, якія заўсёды з'яўляліся магчымым фактарам выхавання нашчадкаў, самабытнай духоўнасці народа. Стварэнне кабінета беларускай мовы, фальклорнага калектыву, правядзенне вчораш — вельмі павярхоўны

підыход да адроджэння нацыянальнай школы. Мы разумеам, што патрэбна паслядоўная адукацыя вучняў і самаадукацыя настаўнікаў.

Далучэнне моладзі Беларусі да культуры і гісторыі свайго народа — сродак фарміравання нацыянальнай свядомасці. Аднак і дарослыя, і школьнікі пакулі шмат вельмі слаба ведаюць сваю нацыянальную мінуўшчыну, гісторыю, культуру, традыцыі. Таму надалей важна, на нашу думку, каб у навучальных планах былі цэлы комплекс беларусазнаўчых дысцыплін. Далучэнне можа вывучаць мову, вучань можа ўдзельнічаць у школьным свяце, але роднай мова для іх наўрад ці стане. І толькі дзяці, якое расце ў беларускім асяродку, стане сапраўдным грамадзянінам Беларусі. Што ж да таго, каб асабліва ўважліва вывучаць характары і адметныя этнічныя рысы беларусаў, іх традыцыі, іх адзінства і пошукі, толькі беларусы, іх адзінства, абрады, гурты, дык усё гэта ўвогуле заставацца па-за ўвагай навучальных праграм. У Мінску мы падшлі да пытання "Этычнае выхаванне вучняў на аснове народных традыцый". Так паўстаў ідэя распрацаваць індывідуальны школьны план. Першае ўсё выхаванне з таго, што галоўная задача выхавання ў сённяшніх умовах — адроджэнне духоўнасці асобы на аснове культурнай спадчыны, традыцый і гісторыі свайго народа.

Вагатыя традыцыі народа ў сферы маралі. Гэта традыцыі гуманізму, адносін да працы і прыроды, традыцыі нацыянальнай арганізацыі, патрыятызму. Яны — асновы нашай выхавальнай работы.

Мы разумеам ідэю адроджэння беларускай нацыянальнай школы, якая практычна вяртае ў нас беларускую мову, народную педагогіку, якія заўсёды з'яўляліся магчымым фактарам выхавання нашчадкаў, самабытнай духоўнасці народа. Стварэнне кабінета беларускай мовы, фальклорнага калектыву, правядзенне вчораш — вельмі павярхоўны

підыход да адроджэння нацыянальнай школы. Мы разумеам, што патрэбна паслядоўная адукацыя вучняў і самаадукацыя настаўнікаў.

Далучэнне моладзі Беларусі да культуры і гісторыі свайго народа — сродак фарміравання нацыянальнай свядомасці. Аднак і дарослыя, і школьнікі пакулі шмат вельмі слаба ведаюць сваю нацыянальную мінуўшчыну, гісторыю, культуру, традыцыі. Таму надалей важна, на нашу думку, каб у навучальных планах былі цэлы комплекс беларусазнаўчых дысцыплін. Далучэнне можа вывучаць мову, вучань можа ўдзельнічаць у школьным свяце, але роднай мова для іх наўрад ці стане. І толькі дзяці, якое расце ў беларускім асяродку, стане сапраўдным грамадзянінам Беларусі. Што ж да таго, каб асабліва ўважліва вывучаць характары і адметныя этнічныя рысы беларусаў, іх традыцыі, іх адзінства і пошукі, толькі беларусы, іх адзінства, абрады, гурты, дык усё гэта ўвогуле заставацца па-за ўвагай навучальных праграм. У Мінску мы падшлі да пытання "Этычнае выхаванне вучняў на аснове народных традыцый". Так паўстаў ідэя распрацаваць індывідуальны школьны план. Першае ўсё выхаванне з таго, што галоўная задача выхавання ў сённяшніх умовах — адроджэнне духоўнасці асобы на аснове культурнай спадчыны, традыцый і гісторыі свайго народа.

Вагатыя традыцыі народа ў сферы маралі. Гэта традыцыі гуманізму, адносін да працы і прыроды, традыцыі нацыянальнай арганізацыі, патрыятызму. Яны — асновы нашай выхавальнай работы.

Мы разумеам ідэю адроджэння беларускай нацыянальнай школы, якая практычна вяртае ў нас беларускую мову, народную педагогіку, якія заўсёды з'яўляліся магчымым фактарам выхавання нашчадкаў, самабытнай духоўнасці народа. Стварэнне кабінета беларускай мовы, фальклорнага калектыву, правядзенне вчораш — вельмі павярхоўны

підыход да адроджэння нацыянальнай школы. Мы разумеам, што патрэбна паслядоўная адукацыя вучняў і самаадукацыя настаўнікаў.

Далучэнне моладзі Беларусі да культуры і гісторыі свайго народа — сродак фарміравання нацыянальнай свядомасці. Аднак і дарослыя, і школьнікі пакулі шмат вельмі слаба ведаюць сваю нацыянальную мінуўшчыну, гісторыю, культуру, традыцыі. Таму надалей важна, на нашу думку, каб у навучальных планах былі цэлы комплекс беларусазнаўчых дысцыплін. Далучэнне можа вывучаць мову, вучань можа ўдзельнічаць у школьным свяце, але роднай мова для іх наўрад ці стане. І толькі дзяці, якое расце ў беларускім асяродку, стане сапраўдным грамадзянінам Беларусі. Што ж да таго, каб асабліва ўважліва вывучаць характары і адметныя этнічныя рысы беларусаў, іх традыцыі, іх адзінства і пошукі, толькі беларусы, іх адзінства, абрады, гурты, дык усё гэта ўвогуле заставацца па-за ўвагай навучальных праграм. У Мінску мы падшлі да пытання "Этычнае выхаванне вучняў на аснове народных традыцый". Так паўстаў ідэя распрацаваць індывідуальны школьны план. Першае ўсё выхаванне з таго, што галоўная задача выхавання ў сённяшніх умовах — адроджэнне духоўнасці асобы на аснове культурнай спадчыны, традыцый і гісторыі свайго народа.

Вагатыя традыцыі народа ў сферы маралі. Гэта традыцыі гуманізму, адносін да працы і прыроды, традыцыі нацыянальнай арганізацыі, патрыятызму. Яны — асновы нашай выхавальнай работы.

Мы разумеам ідэю адроджэння беларускай нацыянальнай школы, якая практычна вяртае ў нас беларускую мову, народную педагогіку, якія заўсёды з'яўляліся магчымым фактарам выхавання нашчадкаў, самабытнай духоўнасці народа. Стварэнне кабінета беларускай мовы, фальклорнага калектыву, правядзенне вчораш — вельмі павярхоўны

підыход да адроджэння нацыянальнай школы. Мы разумеам, што патрэбна паслядоўная адукацыя вучняў і самаадукацыя настаўнікаў.

Далучэнне моладзі Беларусі да культуры і гісторыі свайго народа — сродак фарміравання нацыянальнай свядомасці. Аднак і дарослыя, і школьнікі пакулі шмат вельмі слаба ведаюць сваю нацыянальную мінуўшчыну, гісторыю, культуру, традыцыі. Таму надалей важна, на нашу думку, каб у навучальных планах былі цэлы комплекс беларусазнаўчых дысцыплін. Далучэнне можа вывучаць мову, вучань можа ўдзельнічаць у школьным свяце, але роднай мова для іх наўрад ці стане. І толькі дзяці, якое расце ў беларускім асяродку, стане сапраўдным грамадзянінам Беларусі. Што ж да таго, каб асабліва ўважліва вывучаць характары і адметныя этнічныя рысы беларусаў, іх традыцыі, іх адзінства і пошукі, толькі беларусы, іх адзінства, абрады, гурты, дык усё гэта ўвогуле заставацца па-за ўвагай навучальных праграм. У Мінску мы падшлі да пытання "Этычнае выхаванне вучняў на аснове народных традыцый". Так паўстаў ідэя распрацаваць індывідуальны школьны план. Першае ўсё выхаванне з таго, што галоўная задача выхавання ў сённяшніх умовах — адроджэнне духоўнасці асобы на аснове культурнай спадчыны, традыцый і гісторыі свайго народа.

Вагатыя традыцыі народа ў сферы маралі. Гэта традыцыі гуманізму, адносін да працы і прыроды, традыцыі нацыянальнай арганізацыі, патрыятызму. Яны — асновы нашай выхавальнай работы.

Мы разумеам ідэю адроджэння беларускай нацыянальнай школы, якая практычна вяртае ў нас беларускую мову, народную педагогіку, якія заўсёды з'яўляліся магчымым фактарам выхавання нашчадкаў, самабытнай духоўнасці народа. Стварэнне кабінета беларускай мовы, фальклорнага калектыву, правядзенне вчораш — вельмі павярхоўны

ПЕРАМАГЧЫ
МІНАТАЎРА

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

массы дзастакова высока ацанілі іх, што сведчыць, на наш погляд, пра неабходнасць шырокага распаўсюджвання навукова абгрунтаваных і прапрацаваных тэстаў у практыцы функцыянавання спеціальных форм і метады выхавальнай работы ў пачатковых класах апрацоўваюцца праз дзейнасць клубу "Чамука".

Традыцыйныя святамі ў рабоце гэтага аб'яднання сталі навагоднія свята, "Гукавыя асновы", "Свята восні", конкурсныя праграмы, сустрэчы з цікавымі людзьмі. У падрыхтоўцы і правядзенні творчых спраў прымаюць актыўны ўдзел вучні сярэдніх і старэйшых класаў, бацькі. Гэта дазваляе аб'яднаць вучнёўскі калектыв, перадаваць вопыт ад старэйшых — малодшым. Сёлетняй намірамі работы клубу "Чамука" значна пашыраюцца на кошт таго, што будучы ўключаны ў праграму беларускіх календарных абрадавых святаў.

Як бачым, такая класная форма работы дазваляе актывізаваць уключэнне ў выхавальны працэс як творчы патэнцыял вучняў пачатковай школы, так і вучняў сярэдніх і старэйшых класаў, а таксама бацькоў і настаўнікаў. І, нарэшце, на складанасці грамадзянска-патрыятычных абавязан у Рэспубліцы ў апошнія гады, на крытыку пінскіх і камсамольскіх арганізацый, на адсутнасць асацыяц у рабоце з вучнямі сярэдніх і старэйшых класаў, у школе склаўся свае традыцыі.

Меркаванне 2. Новае — гэта

не заўсёды забягае старое

— У нашым вучнёўскім калектыве цікавасць да пінскіх арганізацый, як да формы аб'яднання вучняў сярэдняй школы, не знікла, — расказаў намеснік дырэктара па выхавальнай рабоце Барыс Саваіч. — Агульны сход школы, які прайшоў у кастрычніку мінулага года, прыняў рашэнне разгарнуць пераўтварэнні. Самі дзеці прапавалі чатыры практычныя пераўтварэнні. У выніку альтэрнатыўнага абмеркавання, абмеркавання і галасавання перамог той праект, згодна з якім арганізацыя стала называцца "Рэспубліка Атлантыда", у якой кожны клас — гэта горад, які ўваходзіць у яе, горад, які мае сваю назву, герб. Рэспубліка кіруе рада мераў, у яе таксама свой герб, сцяг, а значыць карта, на якой акрэслены назвы ўсіх уваходзячых у яе гарадоў. Такое нестандартнае вырашэнне, прапанаванае самімі вучнямі, значна пашырыла магчымасці школы на галасаванні і наддала новы творчы імпульс дзейнасці пінскіх арганізацый.

Інакш сфарміравалася сістэма самакіравання старшакласнікаў. СМБ, які прышоў на змену КСМБ, не змог павесіць за сабой вучняў старэйшых класаў. Тады ў якасці альтэрнатыўнай была зроблена спроба стварыць раду старшакласнікаў. Аднак і гэты орган фактычна раду старшакласнікаў не прымаў. Але з-за паралельна ўзнікла неформальная група творчых, зацікаўленых, неабыхавных да праблем школы вучняў, да якіх належаў і старшакласнік. Узяўшы ідэю аб'яднання іх на прынцыпова прайма, свабоднай і добраахвотнай аснове ў клуб старшакласнікаў. Так само жывіць падказка атрымалася на дадзены момант варыянт арганізацыі старэйшых вучняў.

Праз раду мераў і клуб старшакласнікаў і ажыццяўляецца самакіраванне, якія выхавальныя работы. Арганізацыя яна праз сістэму калектывных творчых спраў (не больш трох КТС у год). Практыка правядзення іх існуе ў школе дзастакова доўга. У іх ліку — "Наша школа", "Беларуская мовы", "Традыцыі", "Фэстываль англійскай мовы" і многія іншыя. Не раз праводзілі і якія творчыя вечары, у ходзе якіх праявіліся прынцыпы супрацоўніцтва паміж настаўнікамі і вучнямі, калі і адны, і другія на роўных выступалі ў розных праграмах ("КВЗ" паміж аб'яднаннямі і аб'яднаннямі старшакласнікаў, конкурсы акцёрскага майстэрства і інш.).

Асабліва цікава выхавальныя работы з'яўляецца тое, што значная частка ажыццяўляецца праз пазакласныя мерапрыемствы, якія праводзяцца настаўнікамі кафедры англійскай мовы і літаратуры. Гэта, на наш погляд, спрыяе развіццю не толькі творчых здольнасцяў вучняў, далучэнню іх да дасягненню сусветнай культуры, але да і далаткова магчымасці для моўнай практыкі.

Меркаванне 3. Каралеўскіх прывілеяў

абав'язку ў Англійскім клубе

— Вам ніколі не прыходзілася раей сустрэкацца і бесіду размову з каралевай і каралём? — пытаецца намеснік дырэктара па англійскай мове Лізавета Кай. — Не? Тады прыходзіцца да нас у школу ў дні, калі праводзіцца англійская КТС, і такую магчымасць мы аям з задавальненнем прадстаўляем на традыцыйным пасяджэнні Англійскага клубу! Ідэю яго стварэння прапавалі тры гады назад ужо старэйшых класаў. Па ініцыятыве школьнікаў і настаўнікаў быў распрацаваны цырыманіал урачыстых пасяджэнняў клуба. І тутка ідэю ўдалося ажыццявіць у дні правядзення КТС. Яна адмыслова выхадзіла з ідэі "Каралева" (іх ролю выконваюць лепшыя сарад старшакласнікаў знаўцы англійскай мовы), творчым нахалам вучань настаўнікаў англійскай мовы, уручэннем унагарод пераможцам алімпіады розных узроўняў (мы а гонарам можам сказаць, што ў школе ёсць не проста ўдзельнікі, але і пераможцы рэспубліканскіх алімпіадаў), абнародаваннем каралеўскага ўказа аб праграме правядзення КТС. І тады з ранку да вечара

школа ператвараецца ў вельмі яркую сцэну, дзе балспраўляе не вядзіца Англійскага мова.

Конкурсныя, музычныя і гульнявыя праграмы, выставы малюнкаў, міні-спектаклі па творах англійскіх аўтараў, экскурсіі па школе, кожны куток якой прысвечаны асобнай тэматычнай старонцы КТС, урок англійскай мовы, які праводзіць сямія падрыхтаваны са старшакласнікаў, — усё гэта і многае іншае ў спалучэнні з хаспадараннем удзельнікаў прадстаўлення, музычным суправаджэннем і мастацкім афармленнем інтэр'ераў школы стварае моцнае ўражанне і надобна да моцна патэнцыяльнага зарад удзельнікам і тым самым свята. А завершэння праграмы КТС ачэрпны пасяджэннем Англійскага клубу, дзе сваю творчысць на сцэне дэманструюць старшакласнікі, якія дапамаглі ў правядзенні ўстаўнак праграмы вучань сярэдніх класаў і настаўнікам, — праводзіцца цырыманіал закрыцця ўрачыстага пасяджэння Англійскага клубу, дзе "каралева" і "каралёва" падводзяць вынікі КТС. Па такіх сфарміравалі правядзенне ўжо тры якія свята прысвечаны творчасці Кіплінга, "Падарожжа па краінах і кантынентах", "Фэстываль англійскай мовы". І, канешне ж, правядзенню гэтых мерапрыемстваў заўсёды папярэджана разлічаная на ідэю творчых (у рамках праграмы КТС) вельмі падрыхтаваная работа, поспех якой, магчыма, вызначана толькі цесным узвядзеннем творчых намаганняў вучняў, настаўнікаў і бацькоў.

Ім ужо ўспрымана, што глабальнае асэнсаванне замежнай мовы ў школе, дзе традыцыйна ёсць пераможцы абласных і рэспубліканскіх алімпіадаў па англійскай мове, сапраўды не толькі метадычным ўзровень выкладання замежнай мовы, але і сістэма выхавання, акая склаўся — а яна сапраўды творчым раскрывае асобы вучняў, прабуждае ў іх павышаную цікавасць да вучучымся дысцыплін. Дадаткова магчымасці ў гэтым накірунку ў апошнія два гады з'явіліся і ў сувязі з правядзеннем у школе па лініі абласнога Фонду міру сустрэч з вучнямі з Валыі, Брытаніі, ЗША і Канады, якія выступаюць перада старшакласнікамі. Аднак падобныя візітыносяць эпізадычны характар, а нам хацелася б у межах развіцця моўнай практыкі вучняў і абмену педагогічным вопытам устанавіць цесныя кантакты на доўгатэрміновай аснове з адной са школ лужыц англамоўнай краіны. Спадзяемся, што наша прапавана аб супрацоўніцтве не застацца без увагі.

Калектывны творчыя справы сталі неад'емным у выхавальным працэсе ў школе, аям, стварэнню ўмоў для рэалізацыі творчых магчымасцяў вучняў, дапамаганню фарміраванню ініцыятывы, самастойнасці, адказнасці школьнікаў за свае дзеянні і ўчынкі. Без гэтай наўрад ці ўдалося б зрабіць кожную значную кроку ў практычнай дзейнасці. А таму сёння адной з галоўных задач настаўнікаў з'яўляецца развіццё самакіравання вучняў. Без вырашэння гэтай праблемы на ўзроўні класнага калектыву праблематычна гаварыць аб самакіраванні ў рамках усяй школы.

Меркаванне 4. ТТ,

або Шлях да самакіравання

— Маючы за тэматычна дзастакова ацанілі вопыт, — расказаў класны кіраўнік 8"А" класа Святлана Зарэцкая, — я ўпэўнілася, што на сённяшні дзень рэальнай альтэрнатыўнай самакіраванню няма. Атрымаўшы тры гады назад класнае кіраўніцтва ў 5 класе, я паспрабавала ажыццявіць некалькі сваіх педагогічных задумак. Імкнучыся да вывучэння асобы кожнага вучня, спрабавала стварыць умовы для рэалізацыі патэнцыяльных магчымасцяў вучняў праз сістэму самакіравання ў класе. Усё пачыналася са стварэння ў вучнёўскім калектыве ТТ — творчых груп (сёння іх чатыры). У аснову іх функцыянавання пакладзена некалькі асноўных прынцыпаў: фарміраванне на аснове ўзаемных інтэрасаў, рухомасць (калі нехта захачае перайсці ў іншую групу — пераходзіць), чаргаванне ролі лідэра (кіраўніка), выкарыстанне канкрэтных творчых заданняў, узвядзення і супрацоўніцтва ў вырашэнні праблем. Прычым, калі ідзе абмеркаванне нейкай пытанніцы, то першапачаткова разнае прадумана індывідуальна кожны, затым гэта прапавана абмеркаваць у групах і імправізацыя атрымалася варыянт на ўзроўні мікракаллектыву, і толькі на заключным этапе меркаванні груп супастаўляюцца і прымаецца агульнае рашэнне.

Я, як класны кіраўнік, развіваючы ў вучняў самастойнасць, ініцыятыву, адказнасць, выступаю ў такіх сітуацыях у ролі кансультанта, памочніка і старэйшага таварыша. Уважліва ў прывілаі, што ўсе нашы сустрэчы адбываюцца на прынцыпах справяднасці, роўнасці галасу, а адны раз у чатыры, у адну з намірэн, мы бавым цэлы дзень разам, наладжваем падрыхтаванае свята (напрыклад, "Дзень Святлана Валандына" або "Нічосе" "Свята Навасці Сцяпана" і інш.). Што ж гаварыць пра нейкія вынікі? Вядома, можна. Удалося дасягнуць таго, што кожнае дзіця змогло рэалізаваць свае скрытыя магчымасці: адначасна і асобна, варты чалавечай годнасці, з меркаваннем якой лічана. Вучні сталі больш разнавыснымі ва ўзвядзенні, узрасло паціц адказнасці за даручаную справу, пакуль кожны разумее, што ад яго стаўлення будзе залежаць агульны вынік. Але разлічваю гэтыя дадатныя зручкі не больш як першыя крокі па стварэнні сістэмы самакіравання ў класным калектыве.

Лізавета ЗАРЭЦКАЯ,
дырэктар школы №10.

ПАДДАНЫЯ
МУЗЫЧНАГА
КАРАЛЯ

"Адраджайся, мова продкаў, у песнях моладзі гучы!" — такі лейтматыв сістэмы этнічнага выхавання ў сярэдняй школе №3 імя В. М. Усва. Школа наша — з музычным ухілам і працуе чатырнаццаці гадоў, таму ўжо можна гаварыць пра паўноўную сістэму працы ў гэтым накірунку.

Прыкладна пята частка вучняў атрымлівае разам з агульнаадукацыйнай і музычную падрыхтоўку. Дзеці вучацца іграць на фартэпіяна, акардыёне, баяне, скрыпцы, цымбалах, домры, балалайцы. Праграма та ж, што і ў музычнай школе, але разлічана на асем гадоў.

Шмат увагі ўдзяляецца харавым спявам: у школе працуюць пяць харавых калектываў. Спачатку вучні спяваюць у падрыхтоўчых хорах і ў канцэртных хорах "Расіна" (кіраўнік С.А.Галас), затым ва ўзростных калектывах. Іх у школе тры.

Спяваюць, як дыжаць, лёгка, радзіна, паэтычна, светла — вось чаму вучаць ва ўзростных калектывах "Світанак" (мастацкі кіраўнік І. Дз. Дзедка). Аснову рэпертуару хору складаюць класічныя музычныя, беларускія народныя песні і творы беларускіх кампазітараў. Хор "Світанак" — гэта не толькі павулі-дзедка, але і дружны, моцны калектыв, дзе ў кожным члене цікавасць, добраахвотнасць, працавітасць і, разумеам, любоў да музыкі.

Не пазнаць хлапчукоў, якія толькі што шумя беглі на перапынку, калі прыходзяць яны на заняткі ўзроста хору "Тэўнік" (кіраўнік У.А. Ельчанінаў). Выхаванне на традыцыйных класічных музыках, хлопчыкі з задавальненнем, натхнёна спяваюць песні з цыкла "Календарныя спевы".

Магутны Божа! Уладар сусвета!
Учымся напаміны паці ўмалот!
Зрабі магутнай, зрабі шчаслівай
Краіну нашу і наш народ!

Урачыстая музыка ў спевабавівым гучанні хлапечых галасоў поўніць залу і пранімае ў сэрцы слухачоў, не пакідаючы нікога абыхавым. Яна вучыць быць чыстым, ласковым, высакроднейшым. Заняткі хору хлапчукоў з вялікай ахвотай наведваюць многія вучні немужчынскіх класаў.

Дзасягненне свайго існавання адначасна ў гэтым годзе ўзростны аркестр народных інструментаў пад кіраўніцтвам Г. Я. Леіна. У школе і горадзе калектыв а'яўляецца прапаганда інструментальнай музыкі, арганізуючы лекцыі-канцэрты аб гісторыі стварэння інструментаў, аб прыжыццё гучанна кожнага інструмента паводку і гучання яго ў аркестры.

Усе мастацкія калектывы маюць свае традыцыі. Гэта пасвечанае ў спевы, дзе музычны кароль ДО - РЭ - МІ - ФА - СОЛБ разам з вучнямі старэйшых класаў прымае ў склад хору малодшых, уручае ім канцэртныя касцюмы, эмблемы, сувеніры. Харавыя калектывы школы часта выязджаюць у творчыя паездкі ў іншыя гарады краіны і замежжа: Мінск, Брэст, Слонім, Гомель, Дубуі, Новарасіск, Калінінград, Пензу. З задавальненнем на святах харавой музыкі сустракалі хору гацей з гэтых гарадоў. Разнастайныя формы выхавальнай работы ў калектывах. Наведанне канцэртаў, спектакляў, выстаў станаюцца духоўнай патрбай харыстаў.

Музычная школа аказвае спевабавівы ўплыў на ўсю агульнаадукацыйную школу. Напоўненая прыжысцю сэрцы вучняў музычных класаў янасу дух творчасці, натхнення, неадназначнасці. Шкавыя, амястоўныя і пазнавальныя, які правіла, цыклы лекцыя-канцэртаў "Беларускія кампазітары — дзеянне", "Вытокі прыжысці Беларусі", "Адраджайся, мова продкаў, у песнях моладзі гучы!", якія падрыхтаваны педагогамі і вучнямі музычных класаў. Яны праводзяцца ў тым жа эстэтычнага выхавання. З захваленнем слухаюць вучні немужчынскіх класаў выступленні сваіх сяброў, якія на працягу года наладжваюць гутаркі "З чаго пачынаецца музыка?", "Музыка ў нашым жыцці", "Усё пра музыку" і інш., распрацаваныя выкладчыкам Т.М.Кузняковай і выпускнікамі музычных класаў.

Школа ўдзяляе асаблівую увагу вучэнню беларускага фальклору, арганізуючы работы на аснове беларускага народнага календара. Другі год працуе фальклорны гурт дзятчых (кіраўнік В.Я. Лукашэвіч). З задавальненнем вучаюцца вучні беларускі народны календар і ўключваюць заданні ў спаробічны праект правядзення дзён паралельна класаў.

Ёсць у нас і танцавальныя калектывы: гурт народных, белыхых і сучасных танцаў.

Душой школьных вечароў з'яўляецца ВІА пад кіраўніцтвам Г.І. Кебеля. Іх актыўны ўдзельнік гарадскіх конкурсаў.

"...Мастацка-эстэтычнае дзейнасць а'яўляецца важнейшай формай самавыяўлення чалавека і адной формай адлюстравання духоўнай жыцця, акрамя рэлігіі" — так сфармулявана адна з асноўных мот выхавання ў "Канцэпцыі мастацка-эстэтычнай адукацыі ў нацыянальнай школе Беларусі".

Нам падкаляць лічыць выхаванне духоўнасці і міласэрнасці асноўным напрамкам свай дзейнасці. Менавіта таму школа была ініцыятарам у выхаванні дзіцячынага канцэрта на харысцкай сім'і і інвалідаў, у якіх удзельнічалі ўсе школы Кастрычніцкага раёна, а таксама ДПШ "Прамень". Сабраныя сродкі выкарыстаны на дачыне і аздараўленне дзяцей і інвалідаў і аказанне матэрыяльнай дапамогі дзецям-сіротам.

Ёсць у нас і спева праблемы. Гэта ў першую чаргу — абмер музычных класаў. Кожнае сталя купіць інструменты, многім бацькам яны проста не па кішэні. А якая ж вучоба без дамажын падрыхтоўкі? Купіць інструмент — для школы таксама праблема. Калі ўстаноўка культуры атрымліваюць іх цэнтралізацыя, то асеме прыходзіцца шукаць выйсце самастойна. Хацелася б палепшыць і базу. Калі б школа не была так перапоўнена, то можна было б яшчэ перабудоваць школу пад музычныя класы. Можна жа працуем не ў лепшых умовах, але адначасна ёсць. Кожны год 10 — 15 выпускнікоў музычных класаў паступаюць у музычныя, педагогічныя вучылішчы і вучылішчы мастацтваў. Гэта сведчыць пра тое, што душа, напоўненая аднойчы прыжысцю музыкі, не можа ўжо расставіцца з ёю.

Алена САНЬКО.

